EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 16.9.2022.
COM(2022) 466 final

# KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

## Otrais ziņojums par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2017/1371 par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības, īstenošanu

# 1. IEVADS

## 1.1. Pamatinformācija

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības ("FIA direktīva"), tika pieņemta 2017. gada 5. jūlijā[1]. Attiecībā uz dalībvalstīm, kurām tā ir saistoša[2], FIA direktīva aizstāj 1995. gada Konvenciju par Eiropas Kopienu finansiālo interešu aizsardzību un tās protokolus ("FIA konvencija")[3].

FIA direktīvu pieņēma, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 83. panta 2. punktu, un tādējādi tā ir viens no brīvības, drošības un tiesiskuma telpas tiesību instrumentiem. Tā arī ietilpst Komisijas vispārējā stratēģijā krāpšanas apkarošanai[4]. Turklāt pastāv cieša savstarpēja saikne starp Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pantā minēto kopējo ES vērtību ievērošanu un ES finansiālo interešu aizsardzību. Piemēram, lai aizsargātu ES finansiālās intereses, tiesu iestādēm jāspēj pildīt savus pienākumus neatkarīgi, bez izpildvaras iejaukšanās[5].

FIA direktīva nosaka minimālos kopējos standartus, kuri dalībvalstīm jāievēro savās krimināltiesībās. Šo kopējo standartu mērķis ir uzlabot ES finanšu interešu aizsardzību, saskaņojot definīcijas, sankcijas un noilguma laikposmus konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas skar šīs intereses. Šī saskaņošana ietekmē arī Eiropas Prokuratūras (*EPPO*)[6] veiktās izmeklēšanas un kriminālvajāšanas tvērumu, jo *EPPO* materiāltiesiskā kompetence ir noteikta, atsaucoties uz FIA direktīvu[7], ko īsteno ar valstu tiesību aktiem.

Tā kā FIA direktīva paredz, ka dalībvalstīm ir jānosaka krimināltatbildība par nodarījumiem, kuri ir saistīti gan ar Savienības budžeta ieņēmumiem, gan tā izdevumiem, tās transponēšana attiecas ne tikai uz ES pašu resursiem (muitas nodokļiem un PVN), bet arī uz svarīgiem politikas virzieniem, kuros ES izdevumus izmanto šādas politikas mērķu sasniegšanai. Tāpēc direktīvas pareiza transponēšana ir būtiska ne vien Savienības budžeta aizsardzībai, bet arī visām ES

[1] OV L 198, 28.7.2017., 29.–41. lpp.
[2] Saskaņā ar Līgumiem pievienoto Protokolu Nr. 22 Dānija nepiedalījās FIA direktīvas pieņemšanā, tāpēc šī direktīva tai nav saistoša un nav jāpiemēro. Tomēr Dānijai ir saistoša FIA konvencija. Savukārt Īrija, izmantojot savas tiesības saskaņā ar Līgumiem pievienoto Protokolu Nr. 21, nolēma piedalīties FIA direktīvas pieņemšanā un piemērošanā.
[3] Konvencija, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K3. pantu, par Eiropas Kopienu finansiālo interešu aizsardzību (OV C 316, 27.11.1995., 49.–57. lpp.).
[4] *Komisijas stratēģija krāpšanas apkarošanai — pastiprināta rīcība ES budžeta aizsardzībai* (COM(2019) 196 final, 29.4.2019.).
[5] Eiropas Savienības Tiesa, Tiesas spriedums (virspalāta) (2019. gada 27. maijs) apvienotajās lietās C-508/18 un C-82/19 PPU, *Minister for Justice and Equality / OG* un *PI*, ECLI:EU:C:2019:456; Eiropas Savienības Tiesa, Tiesas spriedums (virspalāta) (2020. gada 24. novembris) lietā C-510/19, *Openbaar Ministerie*, ECLI:EU:C:2020:953; Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2092 (2020. gada 16. decembris) par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai (OV L 433I, 22.12.2020., 1.–10. lpp.).
[6] Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) izveidei (OV L 283, 31.10.2017., 1.–71. lpp.).
[7] Regulas (ES) 2017/1939 22. panta 1. punkts.

rīcībpolitikām, kuru īstenošanai izmanto ES līdzekļus, un jo īpaši nozīmīga tā ir saistībā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM)[8].

### a. FIA direktīva

FIA direktīvas 3. un 4. pantā minētie noziedzīgie nodarījumi ("FIA nodarījumi") ir šādi:

(i) krāpšana, tai skaitā pievienotās vērtības nodokļa (PVN) pārrobežu izkrāpšana, ja kopējais kaitējums sasniedz vismaz 10 miljonus EUR[9];
(ii) nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana[10];
(iii) aktīva un pasīva korupcija[11]; un
(iv) līdzekļu nelikumīga piesavināšanās[12].

FIA direktīvas 5. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstīm ir jānosaka kriminālatbildība par: i) kūdīšanu, palīdzēšanu un atbalstīšanu attiecībā uz ikvienu no iepriekš minētajiem nodarījumiem; ii) krāpšanas vai līdzekļu nelikumīgas piesavināšanās mēģinājumu. Turklāt FIA direktīvas 6. un 9. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka juridiskas personas var saukt pie atbildības, un jānosaka sankcijas, ko tām var piemērot, ja juridiskās personas labā noziedzīgu nodarījumu ir izdarījušas:

(i) personas, kas veic šīs juridiskās personas vadības pienākumus; vai
(ii) šādu vadības amatpersonu pakļautībā esošas personas, ko tās nav pietiekami uzraudzījušas vai kontrolējušas.

Bez tam FIA direktīvas 7. pantā ir paredzēts noteikumu minimums par krimināLsodiem fiziskām personām, tajā skaitā arī maksimālā soda minimums — brīvības atņemšana uz vismaz četriem gadiem — par noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir radījuši ievērojamu kaitējumu vai labumu.

Papildus FIA direktīvas 11. pantā dalībvalstīm ir noteikti šādi pienākumi:

(i) noteikt savu jurisdikciju attiecībā uz FIA nodarījumiem, ja tie ir pilnīgi vai daļēji izdarīti to teritorijā, noziedzīga nodarījuma izdarītājs ir to valstspiederīgais vai uz noziedzīga nodarījuma izdarītāju noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā attiecās Civildienesta noteikumi[13]; un
(ii) nodrošināt, ka to jurisdikcijas īstenošana attiecībā uz FIA nodarījumiem, ko to valstspiederīgie izdarījuši ārvalstīs, nav pakļauta konkrētiem nosacījumiem[14].

[8] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17.–75. lpp.).
[9] FIA direktīvas 3. pants.
[10] FIA direktīvas 4. panta 1. punkts.
[11] FIA direktīvas 4. panta 2. punkts.
[12] FIA direktīvas 4. panta 3. punkts.
[13] Saskaņā ar FIA direktīvas 11. panta 2. punktu dalībvalstis var atturēties no šā noteikuma piemērošanas vai var piemērot to tikai īpašos gadījumos vai tikai tad, ja ir izpildīti īpaši nosacījumi, un tām ir jāinformē Komisija, ja tās izmanto šo iespēju.
[14] FIA direktīvas 11. pants.

Savukārt FIA direktīvas 12. pantā dalībvalstīm ir noteikti šādi pienākumi:

(i) paredzēt noilguma laikposmus, kas ir pietiekami ilgi pēc FIA nodarījumu izdarīšanas, lai tos varētu efektīvi apkarot, un paredzēt minimālos noilguma laikposmus nodarījumiem, par kuriem piemērojamais maksimālais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz četriem gadiem; un

(ii) veikt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu sodu izpildi[15].

Visbeidzot, FIA direktīvas mērķis ir atvieglot nepareizi izmantotu ES līdzekļu atgūšanu[16] krimināltiesiskā ceļā[17].

### b. Transponēšana, tajā skaitā pārkāpuma procedūras

Termiņš FIA direktīvas transponēšanai valsts tiesību aktos bija 2019. gada 6. jūlijs. Saskaņā ar FIA direktīvas 18. panta 1. punktu pirmais īstenošanas ziņojums Komisijai bija jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei divus gadus pēc transponēšanas termiņa. Attiecīgais ziņojums tika pieņemts 2021. gada septembrī[18]. Ziņojumā tika secināts, ka visas dalībvalstis ir transponējušas FIA direktīvas galvenos noteikumus. Tomēr tajā arī tika uzsvērts, ka direktīvas transponēšana vēl ir jāuzlabo, lai nodrošinātu jo īpaši noziedzīgo nodarījumu definīciju konsekventu transponēšanu un juridisko un fizisko personu atbildību un tām piemērojamās sankcijas. Visbeidzot, ziņojumā tika norādīts, ka ir pienācīgi jātransponē noteikumi par jurisdikcijas īstenošanu un noilguma laikposmiem.

Viena no atbilstības problēmām, kas tika konstatēta attiecībā uz noziedzīgajiem nodarījumiem saistībā ar krāpšanu, bija tā, ka valsts tiesību aktu darbības joma ir šaurāka. Turklāt vairākās dalībvalstīs gan aktīvas, gan pasīvas korupcijas gadījumā ir prasīts vēl papildu aspekts — "pienākumu pārkāpšana". Šis papildu aspekts būtiski sašaurina FIA direktīvā sniegto korupcijas definīciju tvērumu un korupcijas kriminālvajāšanu padara atkarīgu no pienākumu pārkāpuma pierādīšanas. Savukārt attiecībā uz līdzekļu nelikumīgu piesavināšanos atbilstības problēmas izpaužas kā šā nodarījuma šaurāka transponēšana vai netransponēšana vispār.

Attiecībā uz juridisko personu atbildību un tām piemērojamajām sankcijām tika konstatētas šādas atbilstības problēmas:

- nav transponēts 6. panta 1. punkts attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kurus izdarījušas personas, kas veic juridiskās personas vadības pienākumus,

[15] FIA direktīvas 12. pants.

[16] FIA direktīvas 13. pants. Jāatzīmē, ka to pārkāpumu skaits, par kuriem ziņots kā par krāpnieciskiem (ietver gan gadījumus, kad radušās aizdomas par krāpšanu, gan konstatētas krāpšanas gadījumus), un attiecīgās summas nav tiešs ES budžetu ietekmējošās krāpšanas apmēra rādītājs. Tie pirmām kārtām norāda uz to, kāds ir potenciālo krāpšanas gadījumu atklāšanas un ziņošanas līmenis dalībvalstīs un ES struktūrās. 2020. gadā tika ziņots par 1056 krāpnieciskiem pārkāpumiem kopsummā par 374 miljoniem EUR (Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei — 32. gada ziņojums "Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzība un cīņa pret krāpšanu (2020. gads)", (COM(2021) 578 final, 20.9.2021., 33.–34. lpp.).

[17] FIA direktīvas 13. pants.

[18] Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (COM(2021) 536 final, 6.9.2021.).

- personu noziedzīgās darbības ir ietvertas tikai tad, ja tās ir izdarītas juridiskās personas darbību ietvaros, un
- ir izslēgta korporatīvā atbildība par dažiem predikatīvajiem nodarījumiem.

Atsaucoties uz 9. pantu, Komisija uzsvēra, ka korporatīvā atbildība nevar būt atkarīga no fiziskas personas galīgas notiesāšanas, kā tas pašlaik ir vienā dalībvalstī, jo tādējādi tiek iedragātas iespējas piemērot juridiskām personām "iedarbīgas, samērīgas un atturošas" sankcijas.

Attiecībā uz krimināLsodiem fiziskām personām atbilstības problēmas tika konstatētas ceturtdaļā dalībvalstu. Vairāku dalībvalstu tiesību aktos ir noteikumi, kas fiziskām personām ļauj izvairīties no krimināLatbildības vai sankciju piemērošanas, ja tās ziņo par noziegumu vai atlīdzina Savienības finanšu interesēm nodarīto kaitējumu noteiktos posmos pirms krimināLprocesa vai tā laikā. Šādi noteikumi var padarīt sankcijas neiedarbīgas un kavēt to atturošo iedarbību. Vēl citas atbilstības problēmas saistās ar to, ka valsts tiesību akti neatbilst noteiktajam sankciju slieksnim, proti, brīvības atņemšanai uz vismaz četriem gadiem.

Attiecībā uz jurisdikcijas noteikšanu pēc teritorialitātes principa konkrēta atbilstības problēma saistās ar to, ka dažas dalībvalstis izvirza nosacījumu, ka krimināLvajāšanu par FIA nodarījumiem var sākt vienīgi tad, ja cietušais ir iesniedzis iesniegumu noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas vietā vai cietusī puse ir iesniegusi sūdzību (ja šāda sūdzība ir nepieciešama krimināLvajāšanas sākšanai saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā tika izdarīts nodarījums). Konkrēta transponēšanas problēma ir konstatēta attiecībā uz noilguma laikposmiem, proti, sprieduma izpildei noteiktais noilguma laikposms ir īsāks nekā 12. pantā prasītie pieci gadi.

Neskarot turpmākus pasākumus pret citām dalībvalstīm, pēc pirmā īstenošanas ziņojuma pieņemšanas oficiālas paziņojuma vēstules pagaidām ir nosūtītas septiņpadsmit dalībvalstīm: astoņām dalībvalstīm 2021. gada decembrī[19]; vēl piecām dalībvalstīm 2022. gada februārī[20]; vēl četrām dalībvalstīm 2022. gada maijā[21]. Patlaban Komisija vērtē līdz šim saņemtās atbildes uz oficiālajām paziņojuma vēstulēm, lai lemtu par iespējamo turpmāko rīcību.

### 1.2. Šā otrā īstenošanas ziņojuma tvērums un metodika

Saskaņā ar FIA direktīvas 18. panta 4. punktu Komisija pieņem šo otro īstenošanas ziņojumu, lai izvērtētu, vai attiecībā uz vispārējo mērķi stiprināt Savienības finanšu interešu aizsardzību:

a) 2. panta 2. punktā norādītais PVN slieksnis ir adekvāts;

b) noteikumi saistībā ar noilguma laikposmiem, kā tie minēti 12. pantā, ir pietiekami efektīvi;

c) FIA direktīva efektīvi pievēršas tādas krāpšanas gadījumiem, kas saistīta ar publisko iepirkumu.

[19]Decembra pārkāpuma lietu pakete: svarīgākie lēmumi: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/inf_21_6201.

[20] Pārkāpuma lietu pakete februārī: svarīgākie lēmumi: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/inf_22_601.

[21] Pārkāpuma lietu pakete maijā: svarīgākie lēmumi: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/inf_22_2548.

Saskaņā ar FIA direktīvas 18. panta 5. punktu šajā ziņojumā ir izvērtēta arī nepieciešamība pārskatīt FIA direktīvu, jo īpaši nolūkā iekļaut tajā speciālu normu par krāpšanu, kas ir saistīta ar publisko iepirkumu.

Šā ziņojuma pamatā ir galvenokārt informācija, ko dalībvalstis Komisijai sniedza paziņojumos par valsts pasākumiem, ar kuriem transponēta FIA direktīva, un turpmāka sistemātiska informācijas apmaiņa ar dalībvalstīm, arī saistībā ar sāktajām pārkāpuma procedūrām.

Tā pamatā ir arī ikgadējie statistikas dati, kuri attiecas uz FIA nodarījumiem, tajā skaitā kūdīšanu, palīdzēšanu un atbalstīšanu attiecībā uz šiem nodarījumiem un krāpšanas vai līdzekļu nelikumīgas piesavināšanās mēģinājumiem, un kurus dalībvalstis iesniedz Komisijai saskaņā ar 18. panta 2. punktu[22]. Konkrēti, ir jāiesniedz statistikas dati par:

a) to kriminālprocesu skaitu, kuri ir uzsākti, kuros apsūdzība ir noraidīta, kuri ir beigušies ar attaisnojošu spriedumu, kuri ir noslēgušies ar notiesāšanu un kuri vēl turpinās; un

b) kriminālprocesu rezultātā atgūtajām summām un aplēsto kaitējumu.

Tomēr par 2021. gadu Komisija saņēma statistikas datus tikai apmēram no trešdaļas dalībvalstu, un vēl trešdaļa dalībvalstu iesniedza nepilnīgus statistikas datus. Vairumā dalībvalstu statistikas datus parasti neievāc centralizētā līmenī.

Turklāt iesniegtie statistikas dati neaptver visus nodarījumus, un ļoti bieži tie ir par plašākām noziedzīgu nodarījumu kategorijām, nevis konkrētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas FIA direktīva. Dalībvalstu datos arī nav nošķirti nodarījumi, kas skar ES finanšu intereses, un nodarījumi, kas skar dalībvalstu finanšu intereses.

Lielākajā daļā dalībvalstu turklāt nav pieejami atsevišķi dati par palīdzēšanu un atbalstīšanu attiecībā uz šiem nodarījumiem un krāpšanas vai līdzekļu nelikumīgas piesavināšanās mēģinājumiem.

Turklāt dalībvalstis izmanto atšķirīgas pieejas, uzskaitot datus par kriminālprocesiem, kuri ir uzsākti, kuros apsūdzība ir noraidīta, kuri ir beigušies ar attaisnojošu spriedumu, kuri ir noslēgušies ar notiesāšanu un kuri vēl turpinās.

Visbeidzot, informācija par atgūtajām summām un aplēsto kaitējumu ir pieejama tikai dažās dalībvalstīs.

*EPPO* gada pārskats par 2021. gadu sniedz būtiskus datus par *EPPO* darbības pirmajiem septiņiem mēnešiem, lai arī ierobežotā apjomā[23]. Saskaņā ar pārskatu 31,8 % *EPPO* veikto izmeklēšanu (313 izmeklēšanas) attiecās uz aizdomām par krāpšanu, kas nav saistīta ar iepirkumu un izpaudās kā kļūdainu, neprecīzu vai nepilnīgu paziņojumu vai dokumentu izmantošana vai iesniegšana, kā rezultātā notiek līdzekļu vai aktīvu nelikumīga piesavināšanās

[22] Saskaņā ar 18. panta 2. punktu katrai dalībvalstij ir jāiesniedz šādi statistikas dati, ja tie ir pieejami centralizētā līmenī attiecīgajā dalībvalstī.

[23] Jāatzīmē, ka šā ziņojuma tapšanas laikā ciešākā sadarbībā *EPPO* izveidei piedalījās 22 dalībvalstis, bet FIA direktīva ir saistoša 26 dalībvalstīm.

vai to nelikumīga ieturēšana no Savienības budžeta vai budžetiem, ko pārvalda Savienība vai kas tiek pārvaldīti tās uzdevumā. Šāda veida krāpšanu konstatē galvenokārt saistībā ar lauksaimniecības subsīdijām un tiešajiem maksājumiem, lauku attīstības, jūrlietu un zivsaimniecības attīstības programmām, infrastruktūras un cilvēkresursu attīstības programmām, ar Covid-19 saistītiem atveseļošanas fondiem, apmācības pakalpojumiem, būvniecību, pētniecību un inovāciju, vietējās infrastruktūras attīstību, aprūpes pakalpojumiem, jauniešu un bezdarbnieku integrāciju darba tirgū, ūdens infrastruktūru un atbalstu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Konkrēti attiecībā uz lauksaimniecības subsīdijām *EPPO* izmeklē krāpšanu, kuras pamatā ir kļūdaini, neprecīzi vai nepilnīgi paziņojumi, nepatiesas deklarācijas par apstrādātajām zemes platībām un/vai lopu skaitu ("fiktīvi lopi"), kā arī tādu noziedzīgu grupējumu darbību, kas iesniedz viltotus dokumentus par fiktīviem visu veidu lauksaimniecības uzņēmumiem.

Savukārt 11,2 % *EPPO* veikto izmeklēšanu (110 lietas) attiecas uz krāpšanu ar izdevumiem, kas ir saistīti ar publisko iepirkumu. Šāda krāpšana visbiežāk izpaužas kā kļūdainu, neprecīzu vai nepilnīgu paziņojumu vai dokumentu izmantošana vai iesniegšana. Šāda veida krāpšanu konstatēja galvenokārt saistībā ar būvniecību, atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanas infrastruktūras subsīdijām, tehnoloģijām (zaļie atkritumi, reciklēšana) un cilvēkresursu attīstības programmām.

Tā kā pieejamās informācijas apjoms ir ierobežots, izvērtēt FIA direktīvas noteikumu piemērotību un efektivitāti un attiecīgi nepieciešamību pārskatīt direktīvu ir grūti. Komisija aicina dalībvalstis vākt un savlaicīgi iesniegt datus, ievērojot FIA direktīvas 18. panta 2. punktā noteiktās prasības.

Informāciju, kas tika saņemta no dalībvalstīm un iegūta no citiem avotiem, gatavojot pirmo transponēšanas ziņojumu, papildināja turpmāki ārēji pētījumi. Šie pētījumi ietvēra:

- padziļinātāku analīzi par to, kā dalībvalstis ir transponējušas FIA direktīvas pantus par PVN slieksni, ar publisko iepirkumu saistītu krāpšanu un noilguma laikposmiem,
- papildu datu vākšanu par attiecīgajiem kriminālprocesiem un to iznākumu, un
- intervijas ar svarīgām ieinteresētajām personām, arī praktiķiem ES un valstu līmenī.

## 2. KONKRĒTI IZVĒRTĒJUMA PUNKTI SASKAŅĀ AR FIA DIREKTĪVAS 18. PANTA 4. PUNKTU

### 2.1. PVN slieksnis (2. panta 2. punkts)

2. panta 2. punktā ir noteikts direktīvas piemērojamības slieksnis ieņēmumiem, ko gūst no PVN pašu resursiem. FIA direktīvu piemēro tikai nopietniem nodarījumiem, kas ir vērsti pret kopējo PVN sistēmu. Nodarījumi, kas ir vērsti pret kopējo PVN sistēmu, jāuzskata par nopietniem, ja:

1. tie ir saistīti ar tīšu krāpniecisku darbību vai bezdarbību, kas ir minēta FIA direktīvas 3. panta 2. punkta d) apakšpunktā[24];
2. tiem ir saikne ar divu vai vairāk Savienības dalībvalstu teritoriju; un
3. kopējais kaitējums ir vismaz 10 miljoni EUR.

Šis jēdziens ir galvenokārt paredzēts tā, lai aptvertu karuseļveida krāpšanu, ar PVN saistītu krāpšanu, kurā tiek izmantoti "pazudušie tirgotāji", un ar PVN saistītu krāpšanu, kas ir izdarīta noziedzīgā organizācijā, jo šie trīs krāpšanas veidi rada nopietnus apdraudējumus kopējai PVN sistēmai un tādējādi arī Savienības budžetam.

*Kaitējums*

Atbilstoši pieejai, ko dalībvalstis izmanto attiecībā uz pārrobežu krāpšanu, kas ir saistīta ar PVN, tās var iedalīt šādās kategorijās:

- dalībvalstis, kuras ir noteikušas, ka kaitējuma apmēram jābūt vismaz 10 miljoniem EUR,
- dalībvalstis, kuras ir noteikušas slieksni, kas ir zemāks par 10 miljoniem EUR,
- dalībvalstis, kuras nav noteikušas finanšu slieksni.

Tā kā ir noteikts 10 miljonu EUR slieksnis, ievērojams skaits krāpniecisku darbību, kurām ir saikne ar divu vai vairāk dalībvalstu teritoriju, bet kuru kopējais kaitējums nesasniedz 10 miljonus EUR (piemēram, vairums tabakas kontrabandas un dīzeļdegvielas legalizēšanas lietu), neietilpst FIA direktīvas darbības jomā.

Šis slieksnis ir viens no svarīgākajiem faktoriem, kuri ietekmē *EPPO* darbību attiecībā uz krāpšanas gadījumiem, kas ir saistīti ar PVN. Konkrētāk, atkārtoti rodas jautājumi par kopējā kaitējuma aprēķināšanu atkarībā no dalībvalstu dažādajām interpretācijām par piemērojamo metodi (jo īpaši par to, vai vairākās dalībvalstīs nodarītais kaitējums būtu jāsummē) un iesaistīto dalībvalstu minimālo skaitu (vai jābūt iesaistītām vismaz divām dalībvalstīm, kuras ir pārstāvētas *EPPO*, vai arī pietiek ar divām dalībvalstīm, kurām nav obligāti jābūt pārstāvētām *EPPO*).

Turklāt dalībvalstīs, kuru ekonomikas nav tik lielas, ir vairāk gadījumu, kad kaitējums nesasniedz 10 miljonu EUR slieksni. Tas var izjaukt samērīgumu starp dalībvalstīm attiecībā uz to lietu skaitu, kuras *EPPO* ir pilnvarota izmeklēt.

Vēl jo vairāk, ir ievērojams skaits ar PVN saistītu krāpniecisku darbību, kurām ir saikne ar divu vai vairāk dalībvalstu teritoriju, bet kuru kopējais kaitējums nesasniedz 10 miljonus EUR. Šis slieksnis arī nav atturošs, jo *EPPO* nodarbojas vienīgi ar gadījumiem, kad ar PVN saistīta krāpšana ir notikusi lielā apmērā, kas var pavērt pārkāpuma izdarītājiem iespēju izvēlēties ne tik stingru jurisdikciju, lai izvairītos gan no valsts iestāžu, gan no *EPPO* izmeklēšanas.

[24] FIA direktīvas 3. panta 2. punkta d) apakšpunkts: "d) attiecībā uz ieņēmumiem, ko gūst no PVN pašu resursiem, — jebkura darbība vai bezdarbība, kas veikta krāpnieciskās pārrobežu shēmās saistībā ar: i) kļūdainu, neprecīzu vai nepilnīgu ar PVN saistītu paziņojumu vai dokumentu izmantošanu vai iesniegšanu, kā rezultātā notiek līdzekļu samazināšana Savienības budžetā; ii) ar PVN saistītas informācijas neizpaušanu, ar ko tiek pārkāptas īpašas saistības, radot tādas pašas sekas; vai iii) precīzu ar PVN saistītu paziņojumu iesniegšanu nolūkā krāpnieciski slēpt nenomaksāšanas faktu vai nelikumīgi radīt tiesības uz PVN atmaksu."

Turklāt izmeklēšanas sākumposmā kompetentajām izmeklēšanas iestādēm bieži vien var trūkt pilnīgas informācijas par noziedzīgās darbības būtību (t. i., vai tā ir karuseļveida krāpšana un tātad pastāv saikne ar divu vai vairāk dalībvalstu teritoriju) un attiecīgā kaitējuma apmēru. Nogaidot, kamēr tiks sasniegts 10 miljonu EUR slieksnis, izmeklēšana var tikt nopietni apgrūtināta. Visbeidzot, šis slieksnis var radīt neskaidrību par to, vai ar PVN saistītā krāpšana būtu jāizmeklē valsts iestādēm vai *EPPO* un kad lieta būtu jānodod *EPPO*.

Vairums dalībvalstu, kuras piemēro finanšu slieksni, izmanto kumulatīvo pieeju atbilstīgi FIA direktīvas 4. apsvērumam[25], ņemot vērā kopējo kaitējumu, ko vairākās dalībvalstīs radījusi viena ar PVN saistīta krāpnieciskā shēma. Taču dažās dalībvalstīs iestādes aprēķina kaitējumu katrā dalībvalstī atsevišķi.

Tomēr Komisijai patlaban nav pietiekami daudz informācijas un datu, lai nonāktu pie konkrētas nostājas šajā jautājumā, kurš nākotnē tiks izskatīts atkārtoti.

### 2.2. Noilguma laikposmi (12. pants)

Saskaņā ar FIA direktīvas 12. panta 1. punktu dalībvalstīm ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai attiecībā uz FIA direktīvas 3., 4. un 5. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem paredzētu noilguma laikposmu, kas ir pietiekami ilgi pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas dienas, lai noziedzīgā nodarījuma izmeklēšana, kriminālvajāšana, tiesāšana un tiesas nolēmuma pieņemšana noritētu efektīvi.

Tādu noziegumu gadījumos, par kuriem piemērojamais maksimālais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz četriem gadiem, noilguma laikposmam jābūt vismaz pieciem gadiem pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīža (12. panta 2. punkts). Ar 12. panta 3. punktu dalībvalstīm ir dota iespēja noteikt noilguma laikposmu, kas ir īsāks nekā pieci gadi, bet nav īsāks par trim gadiem, ar noteikumu, ka šo laikposmu var pārtraukt vai apturēt konkrētu darbību gadījumā. Termins "konkrētas darbības" paver plašas interpretācijas iespējas. Tādējādi dalībvalstis var pieņemt īsākus noilguma laikposmus (katrā ziņā ne īsākus par trim gadiem) attiecībā uz nodarījumiem, par kuriem FIA direktīvā ir noteikts, ka maksimālais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz četriem gadiem, ja vien tās paredz iemeslus šā laikposma pārtraukšanai vai apturēšanai. Direktīvā ir arī paredzēti izpildāmības noilguma laikposmi sodiem pēc notiesāšanas par 3., 4. un 5. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem (12. panta 4. punkts).

Lai varētu izvērtēt, vai noteikumi par noilguma laikposmiem ir "pietiekami efektīvi", vispirms jāapsver šā jēdziena nozīme. Pamatojoties uz Tiesas judikatūru, var secināt, ka FIA nodarījumiem piemērojamajam noilguma laikposmam vajadzētu jābūt pietiekami ilgam, lai nodrošinātu efektīvu soda izpildi un atturētu no šādiem nodarījumiem[26]. Jāatzīmē, ka noilguma laikposms pēc būtības ir paredzēts, lai līdzsvarotu efektivitāti ar pamattiesībām, cita starpā —

[25] FIA direktīvas 4. apsvērums: "Jēdziens "kopējais kaitējums" attiecas uz aplēsto kaitējumu, kas izriet no visas krāpnieciskās shēmas — gan attiecīgo dalībvalstu, gan Savienības finanšu interesēm, neietverot procentus un sankcijas."

[26] Eiropas Savienības Tiesa, Tiesas spriedums (virspalāta) (2015. gada 8. septembris) lietā C-105/14, *Taricco* un citi, ECLI:EU:C:2015:555, 49.–58. punkts; Tiesas spriedums (virspalāta) (2017. gada 5. decembris) lietā C-42/17, *M.A.S.* un *M.B.*, 39., 41., 59. un 62. punkts, ECLI:EU:C:2017:936.

tiesībām uz taisnīgu tiesu. Tas ir nepārprotami norādīts FIA direktīvas 28. apsvērumā, kurā ir teikts: "Nodrošināt minēto tiesību un principu pilnīgu ievērošanu ir šīs direktīvas mērķis, un tā ir attiecīgi jāīsteno." Protams, 18. panta 4. punkts prasa izvērtēt nevis to, vai paši noilguma laikposmi ir pietiekami efektīvi, bet gan to, vai ar noilguma laikposmiem saistītie noteikumi ir pietiekami efektīvi.

Tāpēc jautājumu "Vai noteikumi saistībā ar noilguma laikposmiem, kā tie minēti 12. pantā, ir pietiekami efektīvi?" var pārfrāzēt un jautāt "Vai noteikumi saistībā ar noilguma laikposmiem, kā tie minēti 12. pantā, ir pietiekami efektīvi, lai nodrošinātu FIA direktīvas 3., 4. un 5. pantā minēto nodarījumu pienācīgu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu, tiesāšanu un sprieduma pieņemšanu?". Ja atbilde būtu tāda, ka noilguma laikposmu piemērošanas dēļ izmeklēšana, kriminālvajāšana, tiesāšana un sodīšana par FIA nodarījumiem dažās dalībvalstīs varētu notikt retāk nekā citās, to varētu uztvert kā norādi, ka noteikumi nav pietiekami efektīvi.

Tomēr no brīža, kad dalībvalstīm bija jātransponē FIA direktīva, līdz šā ziņojuma tapšanai ir pagājuši tikai trīs gadi, kas ir īsāks laikposms nekā FIA direktīvas 12. pantā paredzētie noilguma laikposmi. Tādējādi patlaban ir grūti pateikt, kādā mērā FIA direktīvas noteikumi par noilguma laikposmiem ir faktiski bijuši efektīvi.

Turklāt, kā minēts iepriekš, dalībvalstis ir iesniegušas 18. panta 2. punktā noteiktos statistikas datus tikai ierobežotā apjomā. Tāpēc patlaban nav iespējams salīdzināt dalībvalstu datus par uzsākto to kriminālprocesu skaitu, kuros apsūdzība ir noraidīta, kuri ir beigušies ar attaisnojošu spriedumu un kuri ir noslēgušies ar notiesāšanu, nedz arī sasaistīt šos rezultātus ar noilguma laikposmu ilgumu dalībvalstīs.

Šā iemesla dēļ izvērtējuma pamatā ir galvenokārt tiesiskā situācija dalībvalstīs (kā to parāda valstu veiktie pasākumi nolūkā transponēt noteikumus par noilguma laikposmiem) un praktiskā situācija dalībvalstīs.

Šajā sakarā varētu būt vēlams pagarināt noilguma laikposmus, ņemot vērā to, ka FIA nodarījumu izmeklēšanai ir vajadzīgs ilgāks laiks. Daži nodarījumi var atklāties pēc vairākiem gadiem, un to pārrobežu rakstura dēļ izmeklēšana var prasīt ievērojamas pūles.

Tomēr, tā kā FIA direktīvā paredzētie noilguma laikposmi katrā ziņā tika noteikti atbilstoši īsākajiem pieļaujamajiem noilguma laikposmiem, kādi valsts līmenī ir paredzēti par līdzīgiem nodarījumiem, FIA direktīvas ietekme uz noilguma laikposmiem valsts līmenī ir bijusi salīdzinoši neliela.

Taču tas nenozīmē, ka FIA direktīvas attiecīgie noteikumi pēc būtības ir neefektīvi. Direktīvas noteikumi vismaz nodrošina noteiktu minimumu, nepieļaujot noilguma laikposmu turpmāku saīsināšanu dalībvalstīs un tādējādi sniedzot juridisko noteiktību.

### 2.3.Ar publisko iepirkumu saistīta krāpšana (3. panta 2. punkta b) apakšpunkts)

FIA direktīvas 3. pantā noteikts, ka dalībvalstīm ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu, ka krāpšana, kas skar Savienības finanšu intereses, ir noziedzīgs nodarījums, ja tā izdarīta ar

nodomu. Tālab noteiktas četras rīcības kategorijas, kuras uzskatāmas par krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses. Šīs četras kategorijas ietver darbību vai bezdarbību attiecībā uz:

(i) izdevumiem, kas nav saistīti ar iepirkumu (3. panta 2. punkta a) apakšpunkts);
(ii) izdevumiem, kas saistīti ar iepirkumu (3. panta 2. punkta b) apakšpunkts);
(iii) ieņēmumiem, kas nav ieņēmumi, ko gūst no PVN pašu resursiem (3. panta 2. punkta c) apakšpunkts); un
(iv) ieņēmumiem, ko gūst no PVN pašu resursiem (3. panta 2. punkta d) apakšpunkts).

### a. Jēdziens "Ar iepirkumu saistīti izdevumi"

Tomēr jēdziens "ar iepirkumu saistīti izdevumi" FIA direktīvas 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā nav sīkāk definēts. 6. apsvērumā gan ir teikts: "Šajā direktīvā ar iepirkumu saistīti izdevumi ir jebkādi izdevumi saistībā ar publiskiem līgumiem, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 101. panta 1. punktā." Komisijas uzdevumā veiktā ārējā pētījumā tika konstatēts, ka dažos gadījumos tas ir novedis pie tiesību akta kļūdainas interpretācijas, izslēdzot no 3. panta 2. punkta b) apakšpunkta darbības jomas situācijas valsts līmenī, kad valsts aģentūras/pārvaldes piešķir ES līdzekļus, slēdzot līgumus ar valsts/privātiem dalībniekiem.

Tā kā Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012 vairs nav spēkā, atsauci uz to būtu jālasa šādi: "kā noteikts Regulas (ES, Euratom) 2018/1046[27] 2. panta 51. punktā". No Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 2. panta 51. punkta izriet, ka ar iepirkumu saistīti izdevumi ietver visus izdevumus, kas ir saistīti ar publiskiem līgumiem, piemēram, ēku līgumiem, piegādes līgumiem, būvdarbu līgumiem vai pakalpojumu līgumiem starp ekonomikas dalībniekiem un ES līgumslēdzējām iestādēm.

Ņemot vērā LESD 325. panta noteikumus Eiropas Savienības Tiesas interpretācijā un jo īpaši frāzes "citād[a] nelikumīg[a] rīcīb[a]" nozīmi[28], (kuru, ņemot vērā Savienības finanšu interešu aizsardzības nozīmīgumu, nevar interpretēt šauri), jāuzskata, ka ar iepirkumu saistīta krāpšana, ko veikušas valsts iestādes un kas skar Savienības finanšu intereses, ietilpst FIA direktīvas darbības jomā.

### b. Nosacījuma "vismaz tad, ja tas ir darīts, lai gūtu nelikumīgu labumu pārkāpuma izdarītājam vai kādam citam, radot zaudējumus Savienības finanšu interesēm" ietekme

FIA direktīvas 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka par krāpšanu, kas ir saistīta ar iepirkumu, uzskatāmi šādi nodarījumi:

[27] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012,
PE/13/2018/REV/1 (OV L 193, 30.7.2018., 1.–222. lpp.).

[28] Eiropas Savienības Tiesa, 2021. gada 21. decembra spriedums apvienotajās lietās C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, *Euro Box Promotion* un citi, EU:C:2021:1034, 184. punkts.

1. kļūdainu, neprecīzu vai nepilnīgu paziņojumu vai dokumentu izmantošana vai iesniegšana, kā rezultātā notiek līdzekļu vai aktīvu nelikumīga piesavināšanās vai to nelikumīga ieturēšana no Savienības budžeta vai budžetiem, ko pārvalda Savienība vai kas tiek pārvaldīti tās uzdevumā;
2. informācijas neizpaušana, ar ko tiek pārkāptas īpašas saistības, radot tādas pašas sekas; vai
3. šādu līdzekļu vai aktīvu nepareiza izmantošana, kas neatbilst mērķiem, kuriem tie tika sākotnēji piešķirti, un kas kaitē Savienības finanšu interesēm.

Jānorāda, ka līdzīgi nodarījumi ir uzskaitīti 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā attiecībā uz krāpšanu, kas nav saistīta ar iepirkumu. Gan 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā, gan 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā uzskaitītajiem nodarījumiem jābūt izdarītiem ar nodomu (kā minēts 3. panta 1. punktā) un jāizpaužas kā darbībai vai bezdarbībai. Taču 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir iekļauts papildu nosacījums "vismaz tad, ja tas ir darīts, lai gūtu nelikumīgu labumu pārkāpuma izdarītājam vai kādam citam, radot zaudējumus Savienības finanšu interesēm". Cēloņsakarība ar zaudējumu radīšanu Savienības finanšu interesēm ir diezgan acīmredzama, jo direktīvas mērķis ir saskaņot šo interešu aizsardzību krimināltiesiskā ceļā un tādējādi apkarot FIA nodarījumus. Citiem vārdiem, ar iepirkumu saistīta krāpšana ietilpst direktīvas darbības jomā ar nosacījumu, ka tā rada zaudējumus Savienības finanšu interesēm.

Šis nosacījums var ievērojami paaugstināt slieksni kriminālvajāšanas sākšanai par krāpšanu, kas ir saistīta ar iepirkumu, salīdzinājumā ar krāpšanu, kas nav saistīta ar iepirkumu. Tomēr jāņem vērā arī vārds "vismaz". Šāds formulējums piešķir dalībvalstīm nelielu rīcības brīvību attiecībā uz tādas krāpšanas definīciju, kura ir saistīta ar iepirkumu.

Šajā sakarā vairākas dalībvalstis kā priekšnosacījumu kriminālvajāšanas sākšanai ir izvirzījušas pierādījumu iesniegšanu par zaudējumu radīšanu Savienības finanšu interesēm. Dažas dalībvalstis pieprasa konkrēti norādīt nelikumīgo labumu, ko ir guvis pārkāpuma izdarītājs vai kāda cita persona, bet neparedz cēloņsakarību ar zaudējumiem. Tomēr vairums dalībvalstu nosaka kriminālatbildību par 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto nodarījumu izdarīšanu ar nodomu veiktas darbības vai bezdarbības veidā vai ir tos transponējušas plašākos valsts noteikumos atbilstīgi FIA direktīvai. Turklāt daudzas dalībvalstis nenošķir Savienības finanšu intereses no valsts finanšu interesēm.

Tāpēc ar iepirkumu saistītas krāpšanas definīcijas plašums un attiecīgi pierādījumiem izvirzītās prasības, ko ir jāievēro, lai varētu sākt kriminālvajāšanu par šādiem nodarījumiem, dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Šīs atšķirības var novest pie Savienības interešu nevienmērīgas aizsardzības, proti, dažas dalībvalstis izmeklē noteiktas krāpnieciskas darbības un sāk kriminālvajāšanu par tām, bet citas to nedara.

## 3. SECINĀJUMI

FIA direktīva tika pieņemta ar mērķi stiprināt Savienības finanšu interešu aizsardzību. Direktīva rada pievienoto vērtību, nosakot i) kopējo noteikumu minimumu attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu definēšanu un ii) sankcijas par krāpšanu un citām nelikumīgām darbībām, kas skar Savienības finanšu intereses.

Visas dalībvalstis ir transponējušas FIA direktīvas galvenos noteikumus. Tomēr direktīvas transponēšana vēl ir jāuzlabo, lai nodrošinātu jo īpaši noziedzīgo nodarījumu definīciju konsekventu transponēšanu un juridisko un fizisko personu atbildību un tām piemērojamās sankcijas. Dalībvalstīm arī ir jāpastiprina centieni pienācīgi transponēt noteikumus par jurisdikcijas īstenošanu un noilguma laikposmiem. Šajā sakarā līdz šim ir sāktas pārkāpuma procedūras pret 17 dalībvalstīm.

Šajā otrajā transponēšanas ziņojumā ir izvērtēts galvenokārt tas, vai:

a) 2. panta 2. punktā norādītais PVN slieksnis ir adekvāts;

b) noteikumi saistībā ar noilguma laikposmiem, kā tie minēti 12. pantā, ir pietiekami efektīvi;

c) FIA direktīva efektīvi pievēršas tādas krāpšanas gadījumiem, kas saistīta ar publisko iepirkumu.

Šā ziņojuma pamatā ir galvenokārt dalībvalstu sniegtā informācija Komisijai, tajā skaitā ikgadējie statistikas dati, kuri attiecas uz FIA nodarījumiem un kurus dalībvalstis iesniedza Komisijai saskaņā ar 18. panta 2. punktu. Taču, kā jau minēts, dalībvalstu iesniegtie statistikas dati pagaidām nenodrošina pietiekamu pierādījumu bāzi galīgu secinājumu izdarīšanai. Turklāt informācija par atgūtajām summām un aplēsto kaitējumu ir pieejama tikai dažās dalībvalstīs. Tāpēc ir grūti izvērtēt FIA direktīvas noteikumu piemērotību un efektivitāti un attiecīgi nepieciešamību pārskatīt direktīvu.

Komisija aicina dalībvalstis vākt un savlaicīgi iesniegt datus, ievērojot FIA direktīvas 18. panta 2. punktā noteiktās prasības. Ja nepieciešams, Komisija var sniegt papildu norādījumus par to, kā dalībvalstīm būtu jāziņo statistikas dati. Tā varētu arī nosūtīt īpaši sagatavotu lūgumu tām dalībvalstīm, kuras nav iesniegušas pilnīgus un visaptverošus datus, kas ir noteikti 18. panta 2. punktā.

*Ar PVN saistīta krāpšana*

Attiecībā uz FIA direktīvas 2. panta 2. punktā paredzēto PVN slieksni tika ņemts vērā kaitējuma aspekts. Tika konstatēts, ka 10 miljonu EUR sliekšņa dēļ ievērojams skaits krāpniecisku darbību ir ārpus FIA direktīvas darbības jomas. Turklāt dalībvalstīs, kuru ekonomikas nav tik lielas, ir vairāk gadījumu, kad kaitējums nesasniedz 10 miljonu EUR slieksni. Vēl jo vairāk, ir ievērojams skaits ar PVN saistītu krāpniecisku darbību, kurām ir saikne ar divu vai vairāk dalībvalstu teritoriju, bet kuru kopējais kaitējums nesasniedz 10 miljonus EUR. Turklāt izmeklēšanas sākumposmā kompetentajām izmeklēšanas iestādēm bieži vien nav pilnīgas informācijas par noziedzīgās darbības būtību. Nogaidot, kamēr tiks sasniegts 10 miljonu EUR slieksnis,

izmeklēšana var tikt nopietni apgrūtināta. Visbeidzot, šis slieksnis var radīt neskaidrību par to, vai ar PVN saistītā krāpšana būtu jāizmeklē valsts iestādēm vai *EPPO* un kad lieta būtu jānodod *EPPO*.

Turklāt, lai gan vairums dalībvalstu atbilstīgi FIA direktīvas 4. apsvērumam ņem vērā kopējo kaitējumu, ko vairākās dalībvalstīs radījusi viena ar PVN saistīta krāpnieciskā shēma (kumulatīvā pieeja), dažas dalībvalstis aprēķina kaitējumu katrā dalībvalstī atsevišķi. Vēl jo vairāk, dažas no dalībvalstīm, kuras izmanto kumulatīvo pieeju, ņem vērā vienīgi kaitējumu, kas nodarīts tām dalībvalstīm, kuras ir pievienojušās *EPPO*. Šādas prakses ir ļoti grūti saskaņot ar formulējumu FIA direktīvas 4. apsvērumā.

Iepriekš aprakstītās nepilnības attiecībā uz summu un finanšu sliekšņa noteikšanas metodi liek apšaubīt, vai šis slieksnis ir pietiekami efektīvs un atturošs, lai apkarotu nopietnu krāpšanu, kas ir vērsta pret kopējo PVN sistēmu. Nākotnē pārskatot FIA direktīvu, varētu apsvērt sliekšņa samazināšanu un paredzēt alternatīvus kritērijus, ko var izmantot, lai noteiktu, vai noziegums ir atzīstams par nopietnu nodarījumu.

Lai gan patlaban nav pietiekami daudz datu par 10 miljonu EUR sliekšņa piemērošanu praksē, lai izvērtētu šīs summas piemērotību, tomēr nepieciešamības gadījumā būtu jāsniedz pietiekami norādījumi par šā sliekšņa aprēķināšanas metodi.

*Publiskais iepirkums*

FIA direktīvā nav iekļauta ar iepirkumu saistītu izdevumu definīcija. Lai gan pārējie FIA direktīvas noteikumi ļauj noprast likumdevēja nodomu, pašlaik apsvērumos ietvertā mijnorāde uz citu ES tiesību aktu var noteiktā mērā radīt nenoteiktību par definīcijas tvērumu attiecībā uz krāpšanu, kas ir saistīta ar iepirkumu, ja tajā ir iesaistītas valsts līgumslēdzējas iestādes, kuras pārvalda ES līdzekļus.

Turklāt, kā jau minēts, 3. panta 2. punkta b) apakšpunkta ievadfrāze izvirza īpašu nosacījumu par nodarījuma izdarīšanu ar nodomu (salīdzinājumā ar pārējiem FIA nodarījumiem) un nosaka, ka krimināllatbildība par krāpšanu, kas ir saistīta ar iepirkumu, ir jānosaka "*vismaz*" tad, ja tā ir izdarīta, lai gūtu nelikumīgu labumu pārkāpuma izdarītājam vai kādam citam, radot zaudējumus Savienības finanšu interesēm. Nelielā rīcības brīvība interpretācijā, kas dalībvalstīm ir piešķirta attiecībā uz nodoma elementu ar vārdu "vismaz", var radīt problēmas sakarā ar Savienības interešu nevienmērīgu aizsardzību, jo dažas dalībvalstis izmeklēs noteiktas krāpnieciskas darbības un sāks kriminālvajāšanu par tām, bet citas tomēr var to nedarīt (jo nav pierādīta nodoma).

Nākotnē pārskatot FIA direktīvu, varētu apsvērt grozījumus 6. apsvērumā, kas precizētu, ka iepirkums, kurā ir iesaistītas valsts līgumslēdzējas iestādes, kas pārvalda ES līdzekļus, patiešām arī ietilpst direktīvas darbības jomā, un tādus grozījumus 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā, kas atspoguļotu nosacījuma par nodomu, proti, "ar nodomu izdarīti nodarījumi", plašāku attiecināšanu uz pārējiem FIA krāpnieciskajiem nodarījumiem.

*Noilguma laikposmi*

Pārrobežu lietās papildu problēmas var radīt atšķirīgie valstu noteikumi, ko piemēro noilguma laikposmiem, jo var izveidoties situācija, kad ekonomikas dalībniekiem, kuri ir iesaistīti vienā krāpnieciskā darbībā, nāk par labu dažādu režīmu piemērošana atkarībā no dalībvalsts, kurā notiek kriminālvajāšana viņu lietā. Tāpēc FIA direktīvā paredzētais minimums var nebūt pietiekams, lai nodrošinātu visu FIA nodarījumu vienotu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu, tiesāšanu, tiesas nolēmumu pieņemšanu un sodu izpildi visās dalībvalstīs attiecībā uz noilguma laikposmiem.

Tomēr kopš FIA direktīvas stāšanās spēkā nav pagājis pietiekami ilgs laiks, lai 12. pantā noteiktie noilguma laikposmi būtu beigušies attiecībā uz kādu no FIA direktīvas aptvertajiem noziegumiem.

Turklāt pagaidām nav konkrētu pierādījumu, ka pārāk īsu noilguma laikposmu dēļ dažās dalībvalstīs izmeklēšana, kriminālvajāšana, tiesāšana un sodīšana par FIA nodarījumiem varētu notikt retāk nekā citās dalībvalstīs.

Komisija saskaņā ar FIA direktīvas 18. pantu turpinās vērtēt dalībvalstu atbilstību direktīvas prasībām un veiks visus lietderīgos pasākumus, lai visā Eiropas Savienībā panāktu atbilstību direktīvas noteikumiem. Komisija arī pastiprinās dialogu ar valstu iestādēm par to, kā uzlabot datu vākšanu, lai Komisija, izvērtējot FIA direktīvas īstenošanu, varētu balstīties uz pilnīgāku informāciju.